

KARALAMA DEFTERİNDEN KENDİ METNİNE DOĞRU YAZARLIK UĞRAŞISINA BAKIŞ

FROM SCRATCHBOOK TO OWN TEXT OVERVIEW OF AUTHORIZATION

DOI: 10.33404/anasay.1132400

Çalışma Türü: Araştırma Makalesi / Research Article¹

İlknur TATAR KIRILMIŞ*

ÖZ

Yazarlığın vazgeçilmez özelliklerinden birisi düzenli yazmak ve çoğu zaman yazılanları karalama kabul edip onlardan vazgeçebilmektir. Yazarların kendi eserlerine doğru yol alırken yaptıkları rutinler için başka yazarların metinlerini kullandıkları ve “yeniden yazma” tekniği olarak isimlendirilen bu çalışmalardan bazılarını eserlerine taşıdıkları da görülür. Postmodern felsefenin tesiriyle yazarın kurmacasını tasarlama yönünü metninde sergilemesiyle, bir yandan üstkurmaca tekniği işlevsel bir duruma gelirken diğer yandan farklı metinlerin yeniden yazılması okurun önünde gerçekleşir. Yeni Türk Edebiyatı çalışma sahasında giderek yeri sağlamlaşan yazarlık ve yazma eylemine yöne-

1- Makale Geliş Tarihi: 17. 06. 2022 Makale Kabul Tarihi: 18. 08. 2022

* Doç.Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ilknur-tatarkirilmis@gmail.com, **ORCID ID** <https://orcid.org/0000 0003 2155 7062>

lik araştırmalar mevcut metinleri farklı bir okumayla değerlendirmenin yolunu açtığı gibi yazmaya ilgi duyanlara teknik desteği kendiliğinden sağlamaktadır. Bu çalışma, Murat Gülsoy'un "Vazgeç" adlı öyküsünde yer alan yeniden yazma tekniğinin yazma uğraşısına örneklik ettiği görüşüne odaklanmaktadır. Üstkurmaca tekniğinin sunduğu şeffaflık yoluyla pastişin metindeki kullanımı gözlemlenebilir bir bilgiye dönüşür. Bu araştırmadan elde edilen veriler, hem yazarlık çalışmaları hem de çağdaş edebiyat araştırmalarında kullanılacak farklı bir okuma tekniğini teklif etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Metinler arasılık, yeniden yazma, yazarlık rutini, pastiş, palimpsest, Murat Gülsoy, Vazgeç.

ABSTRACT

One of the indispensable features of authorship is to write regularly and to be able to accept some of the writings as scribbles and give up on them. It is also seen that some writers use other authors' texts for scribbling, which is one of the routines they take part in on their way to their own works, and carry some of these works, which is called the "rewriting" technique, to their own works too. With the influence of postmodern philosophy, the author displayed their method of planning the work's plot. This helped to make the metafiction technique more functional and it also allowed the rewriting of certain texts to happen in front of the reader's eyes. Research on authorship and the act of writing, which are increasingly gaining ground in the field of New Turkish Literature, open the way to evaluate existing texts through different lenses, and also provide technical support to those who are interested in writing. This study is based on the view that the rewriting technique in Murat Gülsoy's short story "Vazgeç" exemplifies this technique in the writing process. It is seen that the usage of pastiche and palimpsest in the text has turned into observable information through the transparency offered by the metafiction technique. This paper aims to draw attention to a different reading technique that can be used for both authors to study and for contemporary literature research.

Keywords: Intertextuality, rewriting, writing routine, pastiche, palimpsest, Murat Gülsoy, Vazgeç.

Giriş

Yazarlığın vazgeçilmez özelliklerinden birisi, düzenli yazmak ve

çoğu zaman yazılanları karalama olarak kabul edip onlardan vazgeçebilmek-
tir. Yazıyla kendi sesine doğru yol alan yazar adayının gayretini iğneyle kuyu
kazmak, yazdığı defterler ya da bilgisayarındaki dosyaları ise kuyudaki top-
rak tabakaları olarak düşünmek mümkündür. Yazma uğraşısında disiplinli ola-
rak ilerleyen her kişinin gayreti her defasında orijinal bir fikre veya cümleye
ulaşmaz. Yazar adayı, okuduğu metinlerden kendi zihnine sızan düşünceleri,
ilhamları veya üslupları bazen kendisinin de sandığı olur. Yazarların yazmaya
ayırdıkları zamanın ne kadarı karalama için kullanılır ve bu notlar ne zaman bir
metne dönüşür? Tolstoy'un *Savaş ve Barış* adlı romanının taslakları beş bin
sayfa civarındadır. Yaklaşık bin sayfaya ulaşan eserin son hâli için yazarının
dört bin sayfadan vazgeçtiği düşünülürse karalamadan kastedilen netleşir. Yazar
adayının her gün yaptığı yazı çalışmasının yarısını kullanmayacağını bilerek
yazması ve bunu bir yaşam biçimine dönüştürmesi önemli bir rutindir. Kendi
sesine ulaşmayı “karanlık bir odaya girmek” şeklinde tanımlayan Murakami’ye
göre bu odadan devşirilecek özellik ancak güçlü, dirençli ve kararlı olanlar
tarafından alınabilir. İstikrarla yazmanın pek çok yöntemi olabilir ama bu işin
aynı pratikleri yapmaktan sıkılmamakla yakın bir ilişkisi vardır. Yine Haruki
Murakami “Tekrarlarla dolu bir yaşam sürerseniz hayal gücünüz çok iyi çalışır.
Bu teori çok iyi işliyor. Her gün sabah erkenden kalkıyorum, çalışma masama
oturuyorum ve işte yazmaya hazırım.” (2015, s. 30) şeklinde özetlediği cümle-
lerle günlük çalışma prensibine dikkat çeker. Koray Sarıdoğan, “Yazma Rutini
Oluşturmada Kelime Sayısı” başlıklı yazısında yazarların çalışma hızını nicelik
yönünden değerlendirir:

“Günlük yaşamınıza, iş-okul mecburiyetlerinize, sorumlu-
luklarınıza göre ortalama bir kelime/oturum sayısı belirleyin ve
bunu tutturmaya çalışın. Tutturamasanız da önemi yok, yeter
ki bu hedef sizi yazmaya çeksinsin ve size bir rutin versin. ‘800
kelime hedeflemiştim ama bugün 200 oldu,’ demekte sakınca
yok, çünkü rutin süreklilik sağladıkça ‘800 kelime hedeflemiş-
tim ama 1200 kelime yazdım ve çok güzel oldu,’ diyeceğiniz
zamanlar da artacaktır. Burada önemli olan, bunun bir idealinin
olmadığını bilmek ve başkalarının koşullarına bakarak kendi-
nizi daha azına veya çoğuna göre sınırlandırmamak. Rutininiz
size özeldir. Kaleminizin doyma noktası da. Önemli olan kendi
rutinini bulmak ve ondan ayrılmamak.” (2020, s. 1)

Yazarlığın bir disiplin olduğuna dair tecrübesini paylaşmak isteyen yazarlardan biri de Ray Bradbury'dir. *Fahrenheit 451*'in müellifi, yazarın parmaklarını karakterlerinin hikâyesini yazmak üzere serbest bırakmasını tavsiye ederken bunun bir süreci gerektirdiği üzerinde durur:

“Anlayacağınız ne yaptığımız işi ne de ilk senemizde yazdığımız elli iki hikâyenin kırk beşini başarısız diye hor görmeliyiz. Başarısızlık pes etmektir. Siz bir sürecin içindedesiniz. Burada başarısızlık yok. Sürekli devam. Çalışın. İyiyse bir şey öğrenirsiniz. Kötüyse daha fazla öğrenirsiniz. Çalışın ki bir ders çıkarın. Durmak dışında bir başarısızlık yoktur. Çalışmamak kesilmektir, kasılmaktır, sinirlenip yaratım sürecine zarar vermektir.” (2015, s. 130)

Üretmek ve yeni bir tekniği uygulayarak bulmaya çalışmak yazarlık atölyelerinin de önemli bir prensibidir. Mesleği yazıyla ilgili tüm branşlara uygulanabilecek bu formül, özellikle sosyal bilimler sahası için günlük çalışma saatlerine eklenmesi gerekli bir zorunluluktur. Dolayısıyla yazmaya yönelik kullanılan birçok metodun edebî üretim kadar farklı disiplinlerce kullanılacak açılımları mevcuttur. Nezihe Meriç'in günlük çalışma şekli için kullandığı ifadeler yine bir rutine göndermede bulunur:

“Yazmak eylemi, ben uykudan uyandığımdaya başlar. Sabah zil sesiyle fırlarım ayağa...Başlarım konuşmaya, bakmaya, dinlemeye, algılamaya, biriktirmeye, ilgiler, ilişkiler içinde durmadan düşünerek yaşamı sürdürmeye. Tüm bunlar olurken çevremde, ben hep sesleri, heceleri, sözleri ayırt etmeye başlarım...Toplumun koşulları, olayları, evrimi, devrimi, gelmiş geçmiş ve ben, bir arada, karşılıklı etkiler ve alıp vermeler içindeyiz. İnsanlardan gelen imgeler, duyular yansıyor bilincime. Benim bu yaşamam hep bir metnin malzeme (gereç) toplayıcısı olarak yaşamaktır. Hep yazacağı metne hazırlık olarak yaşanan bir yaşamdır bu.” (1980, s. 7)

Bir yazarın farklı yazarlardan aldığı metinleri içerik, zaman, karakter, cinsiyet veya türünü değiştirerek yeniden yazması kendi üslubunu daha kolay keşfetmesini sağlar ve edebiyatla dil arasındaki derin bağları uygulamalı olarak görebilme imkanını doğurur. İlk anlatılardan itibaren yazarların beğenisiyle

yakın ilişkili bu tür çalışmaların bir kısmı bazen bir eserin parçasına dönüşebilir. Söz konusu metin dönüşmüş olmasına rağmen okurların büyük bir kısmı tarafından tanınma ihtimali varsa bu tasarrufa edebî incelemelerde “yeniden yazmak” adı verilmektedir (Aktulum, 2014, s. 188) Roland Barthes’ın “Yazarın Ölümü” başlıklı denemesindeki görüşlerini hatırlayarak hiçbir yazının öncesiz ve etki almadan olmadığı bilgisinin özellikle postmodern edebiyatta çok irdelendiğini ileri sürmek mümkündür. Yeniden yazma, başka bir yazara ait metinlerin yeni bir metne dönüştürülmesi olabileceği gibi bir yazarın kendi metinlerinden birisini tekrar yazması da olabilir. Kubilay Aktulum, yazarın kendi eserini yeniden yazması açısından akla gelen ilk isimlerden birisinin Marguerite Duras olduğunu belirtir. Öz-yeniden yazma olarak nitelendirilen bu tekniğin yazılmış bir metnin ikinci versiyonu olduğu ifade edilir. Yeniden yazma olarak görülebilecek bir diğer postmodern tekniğinin adı palimpsesttir:

“Yüzeyi kazınarak yeni yazıların altında gizli kalan başka metin ya da yazı katmanlarının açığa çıkarılması işlemi ile palimpseste kalıtsal bir devini gerçekleştirilir. Palimpsest, üzerine yeni metinler yazılmakla beraber eski metinlerden izler kaldığından, bir tür çökelti işlemi gerçekleştirir. Yani palimpsestin görünürdeki bütünlük özelliğinin gerisinde bir ayrışıklık, bir çokluk özelliği bulunur.” (Aktulum, 2014, s. 174)

Palimpseste benzer bir yapının insan zihninde de olabileceği düşüncesi, bu kavramı müstakil bir çalışma konusu durumuna getirmiştir (Dillon, 2016, s. 41). Murat Gülsoy’un “Vazgeç” başlıklı öyküsü, üstkurmacanın yeniden yazmak ve palimpsest tekniğinin yarı gizli görüntüsünün askıya alındığı deneysel bir çalışmadır. Gülsoy’un bu metni, yazarlık atölyeleri için bir örnek oluşturmalarının yanı sıra aynı metnin yazma pratiği arayışında olanlara ilham verme kabiliyeti de bulunur. Söz konusu öykü, postmodern edebiyatın metindeki delillerini uygulamalı olarak görme imkanı verir. Dolayısıyla bu metin, Yeni Türk Edebiyatı sahasındaki akademik birikimin yazarlığa yapabileceği katkıları göstermek adına bir fırsat oluşturmaktadır.

Kendi Eserine Ulaşmak Olarak Karalamak

Yazarların bir kısmı kurmaca için teorik yaklaşımlar olduğunu kabul ederken bir kısmı da teorinin eseri kısıtlayacağını düşünür. Gülayşe Somel Koçak, atölye çalışmaları sırasında kursiyerlerin hayal güçleriyle kalemlerinin

bir araya gelmesi için yazmanın sürekli ve bariyersiz olması üzerinde durduklarını ve tekniği öncelemediklerini belirtir:

“Atölyelerimde öğrencilerimin zihinlerini hemen birtakım edebi türlerle, yazma teknikleriyle doldurmak yerine; kalıplı düşünüş biçimlerini sarsmaya, yaratıcılıklarını tekrar devreye sokmalarına ve hayal güçlerine yeniden kavuşabilmelerine zemin hazırlamaya öncelik veriyorum. Bana göre bu, birtakım bilgileri, bilmem hangi kuramları hatmetmelerinden daha önemli; doğrudan hayat kaliteleriyle ilgili. Bu çalışmalar yaşam biçimimizi kökünden değiştirebilir, bizde yepyeni farkındalıklar uyandırabilir, çok yüzleştirici ve dönüştürücü olabilir.” (Gerçek Doğru, 2014, s. 1)

Ursula K. Le Guin’in *Dümeni Yaratıcılığa Kırmak Hikâye Denzine Yelken Açmak İçin 21. Yüzyıl Kılavuzu* (2017) adlı eseri ise yazar adaylarının teknik anlamda desteklenmesini önceler. Le Guin’in eserinde, anlatının temel unsurlarının başlıkları ve bu detayları tamamlayan bilgilere işaret edilen süreç kendi kendine öğrenme veya grupla öğrenme imkânı oluşturacak şekilde planlanmıştır. Bu başlıklar, tanımlayıcı bilgileri içermekten ziyade yazma uğraşısındaki teknik aksaklıkları başından itibaren kontrol edebilmeyi amaçlar. Dilin sesi, noktalama işaretleri, öyküleyici cümle ve paragraflar, ritim ve tekrarlar, sıfatlar, fiillerin kullanımı, bakış açısı, örtülü anlatının niteliklerinin yanı sıra yükleme, atlama ve odak kontrolü gibi yazı teknikleri örnek metin ve uygulama çalışmalarıyla ortaya konulur (2017, s.11). Basit bir husus gibi görünen bağlaçların kullanımına yönelik “Bağlaç Zehirlenmesi” başlığında verilen bilgiler sadece genç bir yazarın değil, birçok usta yazarın bilmesi gereken hususlardır:

“Bağlaç kullanarak kısa cümleleri birbirlerine iliştmek, meşru biçimsel bir üsluptur; ancak bilinçsizce kullanıldığında, hikâyeyi takip etmeyi zorlaştıran çocukça bir monotonluk oluşturur. Siz de okuyucunun sizi takip etmeye devam etmesini istiyorsunuz. Bu durumda siz Fareli Köyün Kavalcısı, cümleleriniz çaldığınız ezgi ve okuyucularınız da bu köyün çocukları (ya da arzu ederseniz, fareleri) oluyor.

Çelişkili bir biçimde eğer kaval çalışınız çok nağmeli, cümleleriniz oldukça alışılmadık veya süslü püslü olursa, bu

sizi takip eden okurun dikkatini dağıtabilir. Sürekli alıntılanan ve nispeten nahoş bir tavsiye olan ‘sevdiklerini öldür’ tam olarak burada devreye giriyor: cümle o kadar heybetli oluyor ki hikâyeyi kesiyor.” (2017, s. 34)

Şiirde işe yarayabilecek hayranlık uyandırıcı ifadeleri düzyazı için tehlikeli bulan Le Guin, nesirdeki asıl başarının metnin bütünlüğünde yakalanabileceğini işaret eder. Bütünlük için yazarın kendi pratiklerine yoğunlaşması ve zaman zaman yazı tekniğine yönelik çalışması gerekmektedir. Aydın Şimşek’in “Bir çırpıda yazdığımı inanan ciddi hiçbir yazar yoktur. Bu nedenle acele yazmaktan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.” (2014, s.30) değerlendirmesinde olduğu gibi yazmanın sabır, gayret ve defalarca aynı metin üzerinde yeniden düşünülmesini işaret eden karalamalar süreci bulunur ki Virginia Woolf, “*Bir Yazarın Güncesi*”nde bu duruma işaret eder: “Bu kitabın sağlıklı ilerlediğinden emin olamıyorum. Yaptığım binlerce üslup değişikliğinden biri ya malzemeye ters düşecek olursa? Yoksa üslubum değişiyor mu? Bana kalırsa değişiyor hep. Ama kimse fark etmiyor. Kendim de buna bir isim veremiyorum.” (1995, s. 51)

Yazarın kendi üslubuna yönelik defalarca yazdığı bir metni tekrar yazmasında olduğu gibi başka metinlerin de benzer amaçla kullanıldığı görülür. Ray Bradbury, başka yazarlardan alınan metinleri kullanarak öykünmenin acemi bir yazar için doğal ve gerekli bir çalışma olduğu üzerinde durur:

“...öykünme acemi bir yazar için hem doğal hem de gereklidir. Hazırlık yıllarında yazarın fikirlerinin rahatça çiçek açacağı alanları seçmesi lazımdır. Eğer yapısı Hemingway’in felsefesine yakınsa, elbette Hemingway’a öykünecektir. Kahramanı Lawrence ise onu taklit edeceği bir dönem olacaktır. Eğer Eugene Manlover Rhodes’tan etkilendiyse bu yazılarına da yansiyacaktır. Öğrenme sürecinde çalışma ve öykünme el ele gider. Taklit ne zaman ki doğal işlevini yerine getirir ancak ondan sonra yazarın yaratıcılığına ket vurmaya başlar. Bazı yazarlar için kendi başlarına tamamen özgün bir hikâyeye yazmadan önce yıllar kimisi için aylar gerekebilir.” (2015, s. 133)

J. M. Coetzee’nin *Romancının Romani*’ndeki ana karakteri Elizabeth Costello konferans için gittiği binaya girmek isterken kendisinden inancını

beyan etmesi istenir. Costello'nun kâğıda yazdıkları Ray Bradbury'nin taklit ilkesinin sınırlarını genişletir: “‘Ben bir yazarım’ der. ‘Buralarda benim adımlı duymamış olabilirsiniz ama Elizabeth Costello imzasıyla kitaplar yayımlarım ya da yayımlardım. İnanmak benim işim değildir, ben yalnızca yazarım. Aristoteles'in söylediği gibi, taklit ederim.’” (2013, s. 227)

Roman karakteri Costello, bir yazarın mutlak bir gerçeğe bağlı kalama-yacağı ve bundan dolayı inançtan muaf tutulmasını isteyen talebiyle postmodern düşüncenin yazma eylemindeki yerine işaret eder.

Ferit Edgü, yazarlık bulmayı Hindistan'a gitmek için yola çıkıp Amerika'yı bulan Cristoph Colomb'un serüvenine benzetir:

“Sanatçının sözlüğünde
bulmak ile yaratmak eş anlamlıdır.
Sanatçının yaratış sürecindeki
betimlenmez yolculuğu, çoğu kez
Hindistan'a gitmek için yola çıkıp
Amerika'yı bulan
Cristoph Colomb'un serüvenine benzer.
Cristoph Colomb, amacına varıp
Hindistan'a varmış olsaydı
adı anılır mıydı bugün?
Ne var ki, nerden nereye gideceğini bilmek
birçok sanatçının koltuklarını kabartır.
Benim için
varacağım yer değil önemli olan,
yolculuk serüvenidir.” (Edgü, 1978, s. 24-25)

Eserleri basılmış yazarların bile zaman zaman teknik desteğe ihtiyacı bulunabilir. İlk eserinde başarıyı yakalamış yazarların ikinci eserlerini yazarken çok tedirgin oldukları ve bu yüzden yazamadıkları da görülür. Kendra Levin, yazarların yaşadığı farklı problemler ve bunları aşmanın yollarından bahseder-

ken sorumluluk duygusunun tıkayıcı özelliğine dikkat çeker ve yaratıcı süreci bir labirente benzetir (2017, s. 11).

Vazgeç

Murat Gülsoy'un eseri, *Alemlerin Sürekliliği*'nde üstkurmacayla birlikte farklı tekniklerin etkin bir şekilde yer aldığı metinlerden birisi de "Vazgeç" adlı öyküdür. Metnin ana karakteri bir yazardır. Yazarın tıkanan ilhamını harekete geçirmek için kullandığı çalışma yöntemi postmodern unsurlar açısından akademik değerlendirmeyi mümkün kıldığı gibi yazma uğraşısına yönelik teknik bir formül de sunar. Franz Kafka'dan alınan bir metinle farklı türlerle yeniden yazmanın deneyimlendiği "Vazgeç"te yazarlığın rutinlerinden karalama da örneklenmiş olur.

Alemlerin Sürekliliği, iki bölüm olarak tasarlanmıştır. Kitabın adıyla aynı adı taşıyan birinci bölüm ve "Diğer Hikâyeler" başlığını taşıyan ikinci bölüm birbiriyle dolaylı yoldan ilişki kuran metinler olarak değerlendirilir (Alaçam, 2002, s. 1).

"Diğer Hikâyeler" bölümünde yer alan "Vazgeç"te, karısından boşanmak üzere olan yazar anlatıcı, Franz Kafka'dan aldığı aynı isimdeki bir metni defalarca farklı türlerde yeniden yazar. Kafka'nın *Bir Savaşın Tasviri* adlı eserinden seçilen bu metinle karalama çalışmasının yapılması tesadüfi değildir. Kafka da evli bir kadın olan Milena'ya aşık olmuş ve ona mektuplar göndermiştir. Anlatıcının sevgilisine dair metinde geçen itiraflarından "Candan senin Milena'n değil ki, hiçbir zaman da olmadı. Olsaydı... İster miydin? Gerçekten?" (2013, s. 152) ifadeleri okurun tahmininin yersiz olmadığını gösterir. "Vazgeç"-teki yazma pratiğine Kafka'nın bahsi edilen eserinden aynı adla alınan parça ile başlanması yeniden yazma tekniğini şeffaf bir ortama taşır. Yazar anlatıcı, bir yandan karalama çalışmasını yapar öte yandan da aynı üslupta kendi metnini kurmaya başlar. Öyküde ikili makara şeklinde ilerleyen yazma eylemi, postmodern edebiyatta üstkurmacanın kullanım şeklini örneklemektedir. Murat Gülsoy, yazar karakterinin Kafka'dan alıntılıdığı "Vazgeç" adlı kısa metni orijinal hâliyle öyküsüne ekler. Böylelikle yazar karakterin Kafka'nın metninden aldığı ilhamla yazdığı tüm metinler görünür duruma gelir:

"Sabahın pek erken saatiydi, yollar temiz ve boştu. İstasyona gidiyordum. Bir kulenin saatini benimkiyle karşılaştırdırınca, baktım, sandığımdan çok daha geç olmuş; acele etmem

gerekiyordu; bunun verdiği korku, yol konusunda bir duraksamaya götürdü beni, henüz bu kenti tanıımıyordum, Allaktan ki yakında bir polis memuru vardı, ona koştum ve soluk soluğa yolu sordum. Polis gülümseyerek: ‘benden mi yolu öğrenmek istiyorsun?’ dedi. ‘Evet,’ dedim, ‘kendim bulamadığıma göre.’ ‘Vazgeç, vazgeç!’ diye cevapladı ve gülüşüyle yalnız kalmak isteyen kimseler gibi çarçabuk yüzünü döndürdü.” (Kafka, 1992, s.79)

“Vazgeç”in yazar anlatıcısı, yukarıdaki orijinal alıntıdan hareketle karalama çalışmalarını yapar ve burada oluşturduğu ivme ile kendi metnine doğru yol alır. Eşi Candan’ın kendisine sağladığı konforlu hayatla ilhamı çıkmaza giren anlatıcı için “vazgeç” sözcüğü yazarlığa dönüşü işaret eden önemli bir kelimedir:

“Vazgeç. Vazgeç. Hiçbir zaman vazgeçmedin. Kitabı masaya yüzüstü koyuyorsun. Bir sigara daha? Hayır. Ağzının içinde kötü bir tat var. Aslında uyusan iyi edersin. Geç saatlere dek oturduktan sonra, Minelere ayıp olmasın diye sabahın köründe kalkacaksın, birlikte kahvaltı edeceksiniz. Sonra, onlar işlerine gidecek, sen yer yatağını tekrar seremeyeceğin için üçlü kanapede uyuklayacaksın. Televizyondaki sabah programlarını izleyeceksin. Hayatını düşünmemek için kendini dünya haberlerine vereceksin.” (Gülsoy, 2013, s. 149)

Yazar anlatıcının içinden çıkamadığı hücrelerinden durmadan kendisini sıkıştıran iç sesini susturmak için Kafka’nın metnine yeniden döner ve orijinal metin yeniden başka bir şekilde yazılır:

“Sabahın pek erken saatiydi, yollar temiz ve boştu. Kalbim seninle doluydu. İstasyona gidiyordum. Sana geliyordum. Bir kulenin saatini benimkiyle karşılaştırdırınca baktım, sandığımdan çok daha geç olmuş; acele etmem gerekiyordu; sana ulaşamama olasılığı beni korkutuyordu, bu panik yol konusunda bir duraksamaya götürdü beni, henüz bu kenti pek iyi tanıımıyordum” (Gülsoy, 2013, s. 151)

Görüldüğü üzere orijinal alıntıya birer cümlelik eklemelerle yeniden oluşturulan metin öznel bir üsluba bürünür ve içeriğindeki duygusal yoğunluk

artar. Metne başlarken yazar anlatıcının içinde olduğu durumu bu karalama belirginleştirir. Öykünün karakteri, alıştırımdan sonra yazdığı yeni metinde bunu itiraf eder: “Kısa bir aşk hikâyesine çevirdiğim bu metni bir kez daha okuyorsun. Biraz olsun zihninin açıldığını hissediyorsun. Eklediğin cümleleri düşünüyorsun. Bir resmi alıp üzerinde oynamak gibi bir şey bu. Hayat da böyle bir şey değil mi? En azından senin hayatın böyle bir şey.” (Gülsoy, 2013, s.151)

Yazar anlatıcının yazma uğraşısına eşlik eden orijinal metnin okurun karşısına çıkarılması iki eleştirmenin görüşlerini -Julia Kristeva'nın metinlerarasılıkla ilgili yaklaşımı ve Roland Barthes'ın “Yazarın Ölümü” adlı metniyle yazarın orijinal bir üretici olmadığı değerlendirmesini – hatırlatmanın yanı sıra postmodern edebiyatın metinleri dönüştürmesini uygulamalı olarak göstermesi açısından önemlidir. Kafka'dan alınan metnin iskeletinin korunarak yeniden yazılmasını pastiş tekniğiyle nitelendirmek ve anlatıcı yazarın kendi yazdığı metinlerde Kafka'nın metninin izlerini görebilmek ise palimpsest tekniğini dolaylı olarak düşündürür. Her iki tekniğin şeffaf bir şekilde okurun şahitliğinde kullanılması ise üstkurmaca metoduyla gerçekleşir. Kafka'nın metninin yeniden yazılma alıştırımları yazar anlatıcının halet-i ruhiyesine göre şekillenir. Her şeyi berbat ettiğine inanan yazar anlatıcının itirafları şeklinde devam eden yazma alıştırmasında tersine bir durum da tasarlanır. Eşi Candan'ın kendisini aldattığını düşünür. Bu durumda her şey tersyüz olacaktır. Dolayısıyla Kafka'nın orijinal metni zıttı olacak şekilde yeniden yazılır:

“Gecenin pek geç bir saatiydi, yollar pis ve kalabalıktı. İstasyona gidiyordum. Saatim yoktu, bir kulenin saatine baktım, sandığımdan çok daha erkenmiş; acele etmem gerekmiyordu; bunun verdiği rahatlık, yol konusunda bir duraksamaya götürdü beni, kenti avucumun içi gibi biliyordum, o sırada bir polis memuru koşarak yanıma geldi ve soluk soluğa yolu sordu. Polise gülümseyerek: ‘benden mi yolu öğrenmek istiyorsun?’ dedim. ‘hayır’, dedi, ‘sizi bir şüpheliye benzettim de... Özür dilerim.’” (Gülsoy , 2013, s. 155)

Yazar anlatıcının yaptığı her karalama onu biraz daha kendi metnine yaklaştırır. Bu pratiklerle yazarın düşünme eyleminin çeşitli örnekleri olarak bazen komik şeyleri tasarlaması bazen de korkularını yazması gibi birçok tecrübe yazı masasında yazılırken okur da bu pratiklere eşlik eder. Her alıştırımla

çoğalan metinlerin farklı kategorilerindeki okurları metne dâhil olurken zaman zaman yazarın kendisi de bu metnin okuyucusuna dönüşür: “Haydi, al kalemi eline! Aynı yolda devam et. Metni çoğaltabileceğin kadar çoğalt. Akla hayale gelmeyecek şekillerde yaz. Unutma, hep küçük değişiklikler yapacaksın. Kural basit. Hayat gibi. Küçük küçük farklılıklar.” (2013, s. 158)

Eski eşin sağladığı konforun yazarın çalışma iştiağını durdurmasına benzer bir etki, aynı metnin rüya şekline dönüştürülürken baba figürünün ortaya çıkmasıyla yaşanır. Dönüştürülen metindeki polisin babası olduğunu anlamasıyla rüyadan uyanan anlatıcının hızlanan kalemi yeniden tıkanır. Bu durum hem anlatıcının duygusal çıkmazlarını hem de Kafka’nın babası ile olan problemlerini dolaylı yünden okura gösterir:

“Haydi durma.

Ne oldu? Baba imgesine mi takıldın? Kafka’nın babasıyla yaşadığı gerilimli ilişkiyi kendine uyarlamaya çalışıyorsan boşuna bir çaba bu. Yine de garip bir şekilde şu anda ne yaptığını düşünmekten kendini alamıyorsun. Yıllar önce Datça’ya yerleşip şehirle, annenle, seninle ilişkiyi kesmişti. Liseyi bitirip üniversiteye girdiğinde sanki babalık görevini tamamladığını düşünmüş ve adımını bile atmamak istemediğin o yarımadaya kaçmıştı. Tuhaf bir adam olarak hatırladığın babanla ilgili tüm anılarında hep neşeli, taşkın bir adam resmi çıkıyor karşına.” (2013, s. 159)

Kafka’dan alınan metinden türetilen küçük pratiklerin dışında yazar anlatıcının ikinci bir katman olarak ürettiği kendi metnini ayırmak için kullandığı şahıs ekleri de farklıdır. “Sabahın pek erken saatiydi, yollar temiz ve boştu.” cümlesiyle başlayan alıntıdan ilhamla yapılan pratiklerin 1.tekil şahıs anlatıcı (ben) ile kendi metninin ise 2.tekil şahıs anlatıcı (sen) ile yapılması punto farkıyla fiziksel ayrışmanın dışındaki bir sınıflandırmadır. “Birinci kişili anlatıda ise “benim” tecrübelerime dayalı bir bakış açısıyla birşeyler anlatılır. Hâlbuki ikinci kişili anlatıda karakterize edilmiş ikinci kişinin (sen/siz) hayatındaki ayrıntıların anlatılmasıyla karşılaşılır.” (Demiryürek, 2013, s. 125) değerlendirmesinde olduğu gibi “Vazgeç”te samimiyeti ve güvensizliği “ben anlatıcı” oluştururken hem okuru hem de anlatıcıyı kapsayan “sen anlatıcı” ile kurmacanın oyunsuluğu perdelenmektedir. Yazmaya yönelik pratik çalışmanın

alanı ile yeni metnin alanının şahıs ekleriyle ayrıştırılması okurun hangi metinle muhatap olacağını dolaylı yönden gösterir. Metin içinde iki ayrı ses öykünün sonundaki itirafta bir araya getirilir:

“Başkalaşım geçirmiş tüm metinleri yok ettin. Evet ettin. Kafanın içinde seni didikleyip duran sese karşı diklendiğini, hatta cevap verdiğini fark edip inciniyorsun. Gecenin içinde bir şey kırılıyor. Yaşadıklarına karşı almaya çalıştığın mesafeyi yitirmekten, soğukkanlılığını kaybetmekten, kendi kendine kalmaktan korkuyorsun. Basbayağı orta yaşlı bir çulsuz, bir asalak, bir elma kurdu olduğun halde hâlâ maceraperest ‘genç adam’ı oynadığın ortaya çıkacak diye ödün kopuyor. Candan aramayacak diye ödün kopuyor. Sonuna kadar gidemeyeceğini bildiğin için paniğe kapılmak üzeresin. Çünkü sonuna kadar çoktan gittin.” (2013, s.160)

Bir yazarın farklı metinleri başkalaştırarak kendi yazısına ulaşmaya çalışması her zaman bir netice vermeyebilir. Yazının başında da belirtildiği üzere yazmanın kendisini önemsemek, karalamalardan vazgeçebilmek ve bu uğraşının devamlılığına odaklanmak yazarlığın önemli bir unsurudur. “Vazgeç” öyküsünde de benzer bir süreç yaşanır ve alıştırmaya metinlerinin hepsi yok edilir. Bu eylemden sonra yazılanların çoğu zaman yine bir çabaya bağlı olacağı anlaşıyor yazarın kendi metninde verilir.

Barthes’ın “Yazarın Ölümü”nde “...modern yazıcı metniyle eşzamanlı doğar; o aslayazısını aşan veya önceleyen bir varlıkla donanımlı değildir, asla kitabının dayanağını oluşturan özne değildir, bu nedenle metnin sözcülenme ânından başka bir zaman yoktur ve her metin daima burada ve şimdi yazılır.” (Tecimen, 2013, s.4) şeklinde bahsettiği yazarın yazısının öznesi olmadığı görüşü de “Vazgeç”te uygulamalı olarak gösterilir. Hikâyeye bakmadan yapılan son çalışmada örnek metnin tümüyle ezberlendiği keşfedilir. Farklı kelimelerle yazılmış benzer bir içerik bazen yazara daha önce hiç yazılmamış hissi verse bile gerçekten orjinal bir şey yakaladığından nasıl emin olabilir? Tüm çoğalan bu yazılar Hemingway’in her muhteşem sayfa için doksan sayfa yazılması şeklinde işaret ettiği (2015, s.91) gibi hiçbir şey vaad etmiyorsa yazar aday bu çabasını yırtıp atabilir mi? Postmodernizmin metinlerdeki tinsel alışverişi kavramlarla izah etmesinden beri yazarların başka metinlerle iletişimi artmış

fakat farklı bir retorik çalışma masalarına eklenmiştir. *Alemlerin Sürekliliği*'nde olduğu gibi devinimli ve dönüşümlü bu eylemin en belirgin özelliği oluş durumunu muhafaza etmesidir.

SONUÇ

Postmodernizmle yazarlık uğraşısının edebî esere taşınması üstkurmaca tekniğinin işlevini arttırmıştır. Yazarın bilincinin diyalog kurduğu farklı metinlerin kendi yazısına taşınması ve dönüştürülmesi yeniden yazma kavramının metne dâhil olmasında etkili olmuştur. Okurlar tarafından kolayca tanınabilecek metinlerin yeniden yazılması, pastiş veya palimpsest metoduyla orijinal metin yazılmaksızın mümkün olabilir. Fakat kısıtlı okurun bilebileceği metinlerin kurmacaya doğrudan kurgunun bir parçası olarak taşınması anlamın okurda tamamlanmasını kolaylaştırır. Orijinal metnin yazar tarafından dönüştürülen evrelerinin metinde sergilenmesi, okuru yazarın yaratıcılığına şahit eder ve çabasını değerlendirme imkanı sağlar.

Yazmanın bizzat konu olarak seçildiği bütün metinler hem yazarlara hem de sosyal bilimlerin yazmaya yönelik birikimine katkıda bulunabilir. İyi bir hikâyenin güzel anlatılması kadar bilginin de benzer bir çabayla yazılması okumanın zevkini yükseltecektir. Yazmaya alışmak ve yazılanlardan vazgeçebilmek şeklinde formüle edilebilecek yazma uğraşısının sabırla devam ettirilmesi birçok yazar tarafından teyit edilmiş bir başarı anahtarıdır.

Gülsoy'un "Vazgeç"teki yazar karakteri, Kafka'dan aldığı metinden ürettiği tüm olasılıklar bittiğinde orijinal metni tıpatıp yazabilecek duruma geldiğini görür ve hepsini yırtarak yok eder fakat bu metne öykünerek yazdığı kendi yazısı ona kalır. Franz Kafka'nın tüm yazdıklarından vazgeçtiğini vasiyet etmesinin de bu yazıda yâd edildiğini bu yolla düşünmek mümkündür. Kafka ve yazar anlatıcının birbiriyle sessiz kelimelerle yaptığı yazarlık konuşması metni ince ince dokurken okur da bir fikre kendi içinde ulaşır. Yazarın yazdıklarının kendisine ait olmadığını keşfetmesine benzer bir tecrübeyi metnin okuru da yaşamaktadır. Bu yanılgının yazarı sürekli yazmaya iterken okuru da okumanın başına aynı sebeple taşınması ihtimal dâhilindedir.

Etik Beyan

"Karalama Defterinden Kendi Metnine Doğru Yazarlık Uğraşısına Bakış" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı

kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırma etik kurul kararı zorunluluğu taşımamaktadır. Makale, Etik Kuralları Yayın Etiği Komitesinin (Committee on Publication Ethics -COPE) yazar, hakem ve editörler için belirtilen kurallardan yararlanılarak oluşturulmuş olan Anasay dergisi etik kuralları çerçevesinde yazılmıştır.

KAYNAKÇA

- Aktulum, K. (2014). *Metinlerarası İlişkiler*. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Alaçam, A. (2002). *Hiçbir Formüle inanmıyorum*. 16.6.2022 tarihinde https://www.milliyet.com.tr/kultur-sanat/hicbir-formule-inanmiyorum-5216230_adresinden_erişildi.
- Barthes, R. (2013). Yazarın Ölümü (Çev. Oğuz Tecimen). *Notos*, 39 Nisan Mayıs. 16.06.2022 tarihinde https://www.academia.edu/43145967/Roland_Barthes_Yazar%C4%B1n_%C3%96l%C3%BCm%C3%BC adresinden erişildi.
- Bradbury, R. (2015). *Yazın Sanatı ve Yaratıcı Yazarlık*. İstanbul: Altı kırkbeş Yayın.
- Coetzee, J. M. (2013). *Romancının Romanı*. İstanbul: Can Yayınları.
- Demiryürek, M. (2013). Kurgusal Metinlerde İkinci Kişili Anlatıcı ve Bakış Açısı. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2, 119-139.
- Dillon, S. (2016). *Palimpsest: Edebiyat, Eleştiri, Kuram*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Edgü, F. (1978). *Ders Notları*. İstanbul: Ada Yayınları.
- Freeman, J. (2018). Haruki Murakami (s.29-32). *Nasıl Yazar Olunur?* İstanbul: Hep Kitap.
- Gerçek Doğru, B. (2014). Yaratıcı Yazmanın Hazzı: Gülayşe Koçak ile Söyleşi. 18.05.2022 tarihinde <https://indigodergisi.com/2014/04/yaratıcı-yazmanın-hazzi-gulayse-kocak-ile-soylesi/> adresinden erişildi.
- Gülsoy, M. (2013). *Alemlerin Sürekliliği*. İstanbul: Can Yayınları.
- Hemingway, E. (2015). *Yazmak Üzerine*. İstanbul: Altı kırkbeş Yayınları.
- Kafka, F. (1992). Vazgeç (s.79). *Bir Savaşın Tasviri* (Çev. Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Le Guin, U. (2017). *Dümeni Yaratıcılığa Kırmak* (Çev. Damla Göl). İstanbul: Hep Kitap.
- Levin, K. (2017). *Sen de Kendi Hikâyenin Kahramanısın* (Çev. Begüm Kovulmaz). İstanbul: Hep Kitap.

Meriç, N. (1980). “Yazmak Benim Yaşamımdır”, *Cumhuriyet*, 20 Haziran,7.

Murakami, H. (2015). *Mesleğim Yazarlık*. İstanbul: Doğan Kitap.

Sarıdoğan, K. (2020). Yazma Rutini Oluşturmada Kelime Sayısı Hedefi. 11/05/2022 tarihinde <https://atolye.kalemkahveklavye.com/yazma-rutini-olusturmada-kelime-sayisi-hedefi-%c2%b7-koray-saridogan/> adresinden erişildi).

Şimşek, A. (2014). *Bebek Patikleri Ele Avuca Sığmayan Bir Tür Kısa Öykü*. Ankara: Kanguru Yayınları.

Woolf, V. (1995). *Bir Yazarın Güncesi*. Oğlak Yayıncılık: İstanbul.